

ШІ та право на приватність і баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2025

Дата публікації: 2026-01-02

Постійна адреса: <https://constitutionalist.com.ua/shi-ta-pravo-na-pryvatnist-i-balans-mizh-innovatsiiamy-ta-zakhystom-personalnykh-danykh/>

Відомості про матеріал

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)

Тренінг:

Персональні дані: використання, захист і відповідальність. Новели законодавства і судова практика

12 грудня 2025 року

ШІ та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Ян БЕРНАЗЮК,

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,

доктор юридичних наук, професор

Зміст

- 1 Глобальні виклики та геополітика ШІ: стандарти ЄС, США та місце України
- 2 Технологічні ризики: від збору даних до загрози деанонімізації
- 3 Практичні протоколи кібергігієни та захисту приватності
- 4 Нормативне регулювання використання ШІ в судовій системі України
- 5 Висновки та рекомендації для правників: баланс між інноваціями та етикою
- 6 Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Українська національна LLM та “суверенний ШІ”

- Україна створює національну LLM (Diia AI) як елемент цифрового суверенітету та нацбезпеки
- Модель базується на Google Gemma 3 і призначена для державних сервісів та законодавчого контексту
- Ключовий правовий виклик: які дані використовуються для навчання та донавчання моделей
- Суверенний ШІ зменшує зовнішні ризики, але збільшує внутрішній ризик зловживань, якщо відсутні незалежний аудит і судовий контроль
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Стратегія Вищого антикорупційного суду на 2026–2028 роки, (рішенням № 1 зборів суддів ВАКС від 20 листопада 2025 року)

- ВАКС - приклад інституційного впровадження ШІ в судовій системі України
- ШІ використовується лише як допоміжний інструмент, без впливу на суддівський розсуд
- Пріоритети: регулювання використання ШІ, навчання суддів, кібербезпека
- Цифровізація спрямована на ефективність за умови захисту персональних даних
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Ukraine 2025 Report SWD(2025) 759 final ЄК: Звіт щодо України за 2025 рік (04.11.2025)

- ЄС фіксує активне впровадження ШІ та e-justice в Україні, але відсутність гармонізації з AI Act
- Захист персональних даних у судовій цифровізації залишається проблемним і потребує законодавчого оновлення
- Судова цифровізація оцінюється ЄС через призму фундаментальних прав, а не лише ефективності
- ШІ без належних гарантій приватності та контролю судової влади - ризик для верховенства права
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Opinion No. 28 (2025) on the importance of judicial well-being for the delivery of justice (CCJE) Висновок № 28 (2025) щодо важливості суддівського благополуччя для здійснення правосуддя (КРЕС)

- Неналежна цифровізація може збільшувати масив даних і процесуальних матеріалів, ускладнюючи контроль за персональними даними
- Кібербезпека та захист чутливих даних суддів і матеріалів справ є складовою суддівського благополуччя
- Допоміжні технології допустимі лише як інструмент підтримки, без прогнозування результатів справ і без втрати контролю суддею
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

UNESCO: Guidelines for the Use of AI Systems in Courts and Tribunals ЮНЕСКО: Керівні принципи використання систем ШІ в судах і трибуналах

- Перший глобальний етичний та операційний стандарт використання ШІ в правосудді
- Захист персональних даних і приватності - базовий принцип (data minimisation, анонімізація, контроль доступу)
- Генеративний ШІ: жодних конфіденційних даних у публічних інструментах, обов'язкова верифікація результатів
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

ENCJ Survey among judges on the Independence of the Judiciary (2025) Опитування ЄМРП серед суддів щодо незалежності судової влади

- Цифровізація судів уже впливає на незалежність суддів: 16% суддів у Європі фіксують негативний ефект у цій сфері
- Ключовий ризик: контроль над ІТ-системами й даними поза судовою владою
- Баланс інновацій і приватності можливий лише за інституційного контролю судів над даними та алгоритмами

- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Margaret Satterthwaite. Report of the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers, Margaret Satterthwaite: Artificial intelligence in judicial systems: promises and pitfalls A/80/169 (16.07.2025)

- Доповідь Спеціальної доповідачки ООН з питань незалежності суддів і адвокатів «Штучний інтелект у судових системах: перспективи та ризики»
- Персональні дані та незалежність: публічно-приватні AI-рішення створюють ризик втрати контролю над даними судової системи: потрібні суддівський нагляд, прозорість і можливість оскарження.
- “Myth of verification”: суддя часто не може ефективно перевірити “black box”, а суцільна верифікація нівелює обіцяну економію часу.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

National Security Strategy of the United States of America Національна стратегія безпеки США (2025)

- ШІ визначено як стратегічний інтерес держави, а не нейтральну інновацію
- Пріоритет - технологічна перевага та стандарти, а не права людини
- Приватність, захист даних і AI safety не є окремими політичними цілями документа, у порівнянні з регуляторною моделлю ЄС
- Формує глобальний контекст, у якому право на приватність підпорядковується безпеці
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Executive Order: Launching the Genesis Mission Указ Президента США від 24.11.2025 «Про запуск місії Генезис»

- Наказ створює Genesis Mission – федеральну програму для масштабного застосування ШІ в наукових дослідженнях та інноваціях.
- Приватність, захист персональних даних і регуляція ШІ не є пріоритетними темами у документі.
- Мобілізує федеральні дані, суперкомп'ютери та наукові лабораторії для створення AI-платформи, що автоматизує відкриття.
- Наказ визначає політичну пріоритетність ШІ над міжнародною співпрацею щодо етики та стандартів.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Next steps for AI use in the justice system and courts modernisation in England and Wales Westminster Legal Policy Forum Project

- 26 лютого 2026 року заплановано проведення Міжнародного дискусійного майданчику з впровадження ШІ в систему правосуддя
- Будуть обговорюватися виклики цифрової трансформації, ефективність судів та доступ до правосуддя
- Ключова увага: безпечне і справедливе використання ШІ у правових процесах
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

ТЕХНОЛОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ШІ ТА РИЗИКИ ДЛЯ ПРИВАТНОСТІ

- Збір та обробка персональних даних:

- ШІ-системи аналізують великі масиви даних, що може призводити до порушення права на приватність.
- Використання алгоритмів для прогнозування поведінки особи (predictive analytics).
- Біометричні дані та технології розпізнавання обличчя:
- Проблеми використання відеоспостереження та біометричних систем без згоди громадян.
- Вплив автоматизованого прийняття рішень на приватність.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

ПРОТОКОЛ ЗАХИСТУ ПРИВАТНОСТІ ПРИ РОБОТІ З ШІ

- 1. Застосовуйте глибоке знеособлення (анонімізацію) даних. Перед завантаженням будь-яких матеріалів у систему ШІ видаляйте не лише імена та адреси, а й непрямі ідентифікатори: номери справ, унікальні обставини, назви компаній, дати та суми транзакцій.
- 2. Надавайте перевагу локальним (On-premises) рішенням. Для обробки конфіденційної інформації використовуйте моделі, розгорнуті на локальному обладнанні або у закритому контурі організації.
- 3. Використовуйте режим «нульового збереження» (Zero Data Retention). Активуйте налаштування, що забороняють зберігання історії чатів (наприклад, Temporary Chat). Пам'ятайте: навіть видалення чату вручну не гарантує, що провайдер не зберіг інформацію на сервері для технічних цілей.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

ПРОТОКОЛ ЗАХИСТУ ПРИВАТНОСТІ ПРИ РОБОТІ З ШІ

- 4. Вимикайте використання даних для навчання моделей (Opt-out). У налаштуваннях приватності обов'язково відмовтеся від участі у програмах покращення якості сервісу.
- 5. Аналізуйте юрисдикцію та умови надання послуг (ToS). Зважайте на місцезнаходження серверів провайдера та застосовне право. Уникайте сервісів, що підпадають під юрисдикції з низьким рівнем захисту даних або широкими повноваженнями спецслужб.
- 6. Ураховуйте ризик «мозаїчної деанонімізації». Не вводьте в систему розрізнені факти, які при зіставленні з відкритими джерелами (OSINT) дозволяють ідентифікувати справу чи особу.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ ПРАЦІВНИКАМИ АПАРАТУ ВС (Наказ від 08.12.25 № 117)

- Положення визначає загальні засади та правила використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС з метою забезпечення дотримання принципів державної служби, зокрема професіоналізму, ефективності та доброчесності.
- Апарат ВС підтримує розвиток та визнає значний потенціал технологій ШІ для оптимізації, а також для вдосконалення робочих процесів.
- Інтеграція технологій ШІ в діяльність Апарату ВС та їх використання мають ґрунтуватися на фундаментальних принципах верховенства права, професійної етики, прозорості та поваги до прав і свобод людини.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

ПРИНЦИП КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ТА БЕЗПЕКИ

- Забороняється використовувати загальнодоступні технології ШІ для роботи з інформацією з обмеженим доступом (конфіденційною, таємною та службовою інформацією).

- Забороняється завантажувати службові документи, які містять персональні дані суб'єктів звернення або учасників процесу, банківську таємницю, адвокатську таємницю тощо.
- Використання загальнодоступних технологій ШІ дозволяється виключно для технічних, допоміжних або навчальних завдань, що не передбачають введення інформації з обмеженим доступом.
- Особа повинна, наскільки це технічно можливо, відмовитися від надання дозволу на використання введених даних для подальшого навчання ШІ.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ ДЛЯ

- Опрацювання документів, які містять відомості, що охороняються законом, у тому числі таємницю ухвалення судового рішення та інформацію із закритого судового засідання;
- Аналізу та моніторингу поведінки працівників;
- Спроб прогнозувати індивідуальні рішення суддів у конкретних справах;
- Автоматичного створення проєктів рішень та будь-яких інших процесуальних документів, що ухвалюються у межах судового провадження;
- Опрацювання матеріалів судової справи, що містять персональні дані.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

ШІ МОЖЕ ВИКОРИСТОВУВАТИСЯ ДЛЯ ТАКИХ РОБІТ

- Узагальнення судової практики з метою забезпечення її єдності;
- Аналіз судових рішень з метою виявлення системних причин виникнення спорів;
- Підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства;
- Аналіз та узагальнення великих обсягів даних на основі відкритих джерел інформації;
- Допомога у підготовці аналітичних документів та звітів;
- Автоматизація повторюваних робочих процесів;
- Допомога у створенні та поширенні інформації про діяльність (ведення соціальних мереж);
- Створення чат-ботів, зокрема, для забезпечення зворотного зв'язку з відвідувачами та учасниками судових процесів;
- Добір матеріалів для саморозвитку, підвищення кваліфікації та професійного навчання;
- Пошук нових ідей та підходів до організації робочих процесів;
- Допомога у перекладі документів з іноземних мов.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

КОДЕКС СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ (СТАТТЯ 16)

- Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це:
- не впливає на незалежність та неупередженість судді,
- не стосується оцінки доказів,
- не стосується процесу ухвалення рішень,
- не порушує вимог законодавства.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРАВНИКІВ ЩОДО БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ЛИПЕНЬ 2025)

- Ці секторальні рекомендації є одним зі складників дорожньої карти з регулювання ШІ в Україні. Системи ШІ можуть бути корисні на різних етапах діяльності правників — від первинного аналізу документів до формування стратегії захисту клієнта та підготовки процесуальних документів.
- Ці рекомендації розроблено для того, щоб надати правникам практичні поради щодо відповідального використання ШІ в професійній діяльності
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

УХВАЛА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ПАЛАТИ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ ВІД 01 ВЕРЕСНЯ 2025 РОКУ У СПРАВІ № 991/3222/25

- Судом підтверджено, що вирок на підставі угоди про визнання винуватості стосується виключно обвинуваченого, не має преюдиційного значення щодо інших осіб і не може бути використаний як доказ їхньої винуватості, навіть якщо за допомогою систем штучного інтелекту (зокрема ChatGPT) можна спробувати ідентифікувати «знеособлену» особу за фрагментами тексту.
- Суд окремо наголосив, що відповіді ШІ не є ані достовірним джерелом інформації, ані процесуальним доказом у кримінальному провадженні, що має принципове значення для питань приватності: навіть за наявності технологічної можливості деанонімізації суд захищає людину від автоматичного ототожнення та не допускає, щоб алгоритмічні припущення підміняли собою належну доказову базу.
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Додаткові джерела

- 1. Берназюк Ян. Штучний інтелект та система правосуддя України: результати співпраці у році, що минув <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-spiopratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
- 2. Берназюк Ян. Наукові надбання як основа для наступних кроків на шляху інтеграції штучного інтелекту в систему правосуддя <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliakhu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
- 3. Берназюк Ян. Цифрова ера правосуддя: роль ШІ у забезпеченні єдності судової практики в Україні <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
- 4. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence and the Judicial system of Ukraine: results of cooperation in the past year <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
- 5. Берназюк Ян. Штучний інтелект і його використання для забезпечення єдності судової практики як складової довіри до суду // Слово Національної школи суддів України. – 2024, № 2(49), С. 16-35 https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
- 6. Берназюк Ян. Ера ШІ й роль верховних судів у цифровій трансформації правосуддя // Юридична газета. № 4 (792). - С. 16-18. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifroviy-transformaciyi-pravosuddya.html>
- 7. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence in the Ukrainian Judiciary: Charting the Course Under the Digital Gavel <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>
- 8. Bernaziuk Ian. Benchmarking Justice: Can AI Uphold the Rule of Law? <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>

- 9. Берназюк Ян. Правосуддя майбутнього збереження незалежності та людяності в еру ШІ <https://nsj.gov.ua/ua/pidgotovka-pratsivnikiv-aparativ-sudiv/programi-pidgotovki-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-2021-rik/5-grudnya-2025-r-programa-dlya-pomichnikiv-suddiv-ta-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-tsifrova-gramotnist-pomichnika-suddi-ta-pratsivnika-aparatu-sudu>
- 10. Берназюк Ян. Межі втручання у приватне життя в умовах загроз національній безпеці: стандарти і виклики для правосуддя
- https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/135.%20Limits_of_Interference_Private_Life_under_National_Security%20Threats_bernaziuk.pdf
- 11. Берназюк Ян, Фонова Олена. Правосуддя 2035: між правом і кодом»: Випуск № 18 подкастів НШСУ https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpVAl5p5KP3tY_G
- Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних

Джерела та матеріали

1. Українська національна LLM та "суверенний ШІ". <https://mezha.ua/news/ukrainian-llm-will-use-google-gemma-model-306690>
2. Українська національна LLM та "суверенний ШІ". <https://thedigital.gov.ua/news/progress/pochynayemo-pratsiuvaty-z-nvidia-dlia-rozbudovy-suverennoho-shi-v-ukrayini>
3. Стратегія Вищого антикорупційного суду на 2026–2028 роки, (рішенням № 1 зборів суддів ВАКС від 20 листопада 2025 року). https://court.gov.ua/storage/portal/hcac/self-governance/decisions/20.11.2025_1.pdf
4. Ukraine 2025 Report SWD(2025) 759 final ЄК: Звіт щодо України за 2025 рік (04.11.2025). https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecd7_en?filename=ukraine-report-2025.pdf
5. Opinion No. 28 (2025) on the importance of judicial well-being for the delivery of justice (CCJE) Висновок № 28 (2025) щодо важливості суддівського благополуччя для здійснення правосуддя (КРЄС). <https://rm.coe.int/opinion-no-28-2025-of-the-ccje-published-/4880296bfa>
6. UNESCO: Guidelines for the Use of AI Systems in Courts and Tribunals ЮНЕСКО: Керівні принципи використання систем ШІ в судах і трибуналах. <https://www.imaeg.net/files/F55F6810-DACE-4200-9A9F-1AB2EAAA1235.pdf>
7. ENCJ Survey among judges on the Independence of the Judiciary (2025) Опитування ЄМРП серед суддів щодо незалежності судової влади. <https://share.google/PzOPHsKN2ZtAivafq>
8. Margaret Satterthwaite. Report of the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers, Margaret Satterthwaite: Artificial intelligence in judicial systems: promises and pitfalls A/80/169 (16.07.2025). <https://justicespeakersinstitute.com/wp-content/uploads/2025/11/UN-Doc.pdf>
9. National Security Strategy of the United States of America Національна стратегія безпеки США (2025). <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf>
10. Executive Order: Launching the Genesis Mission Указ Президента США від 24.11.2025 «Про запуск місії Генезис». <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/11/launching-the-genesis-mission>
11. Next steps for AI use in the justice system and courts modernisation in England and Wales Westminster Legal Policy Forum Project. <https://www.westminsterforumprojects.co.uk/conference/AI-in-Justice-26>
12. ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ ПРАЦІВНИКАМИ АПАРАТУ ВС (Наказ від 08.12.25 № 117). <https://constitutionalist.com.ua/poperednij-proiekt-polozhennia-pro-vykorystannia-tekhnologij-shi-pratsivnykamy-aparatu-vs>
13. ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ ПРАЦІВНИКАМИ АПАРАТУ ВС (Наказ від 08.12.25 № 117). https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Polozhennya_SHI.pdf
14. КОДЕКС СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ (СТАТТЯ 16). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-24#Text>
15. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРАВНИКІВ ЩОДО БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ЛИПЕНЬ 2025). <https://constitutionalist.com.ua/rekomendatsii-z-vidpovidalnoho-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-dlia-pravnykiv>
16. УХВАЛА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ПАЛАТИ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ ВІД 01 ВЕРЕСНЯ 2025 РОКУ У СПРАВІ № 991/3222/25. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129856098>
17. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-spivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
18. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliakhu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>

19. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
20. Додаткові джерела. <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
21. Додаткові джерела. https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
22. Додаткові джерела. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifroviy-transformaciyi-pravosuddya.html>
23. Додаткові джерела. <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>
24. Додаткові джерела. <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>
25. Додаткові джерела. <https://nsj.gov.ua/ua/pidgotovka-pratsivnikiv-aparativ-sudiv/programi-pidgotovki-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-2021-rik/5-grudnya-2025-r-programa-dlya-pomichnikiv-suddiv-ta-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-tsifrova-gramotnist-pomichnika-suddi-ta-pratsivnika-aparatu-sudu>
26. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/135.%20Limits_of_Interference_Private_Life_under_National_Security%20Threats_bernaziuk.pdf
27. Додаткові джерела. https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpvAl5p5KP3tY_G

Файли матеріалу

[Оригінальний файл автора](#)